DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING,
OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Toewijzing van VKF-middelen voor warmtepomppremies

Samenvatting

De Vlaamse Regering heeft deze legislatuur in het kader van de bijkomende VEKP maatregelen en als energiecrisismaatregel de warmtepomppremies fors verhoogd. Specifiek voor lucht/water- en hybride warmtepompen geplaatst in bestaande residentiële en andere gebouwen, werd in dit kader een substantiële verhoging van het premiebedrag doorgevoerd om de vraag naar fossiele brandstoffen voor verwarming in Vlaamse gebouwen te verminderen. Het premiebedrag voor de laagste inkomens, doelgroep 3, inclusief verhuurders via een sociaal verhuurkantoor (SVK), werd daarnaast voor alle types warmtepompen aanzienlijk verhoogd. Met deze nota wordt beslist om vanuit het Vlaams Klimaatfonds (VKF) ca. 11 miljoen euro ter beschikking te stellen als cofinanciering voor de vergoeding van de warmtepomppremies door Fluvius uitbetaald binnen de Mijn VerbouwPremie.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: Omgeving
BELEIDSVELD: Energie
BELEIDSDOELSTELLING:
Het voorstel draagt bij tot de volgende doelstelling uit de Beleidsnota Energie 2019-2024:

- SD 1: Evolutie naar een energiezuinig en klimaatneutraal gebouwenpark versnellen
- OD 1.1: Het Renovatiepact voor de grondige renovatie van woningen versterken.

Het voorstel draagt bij tot de volgende doelstellingen uit de Beleidsnota Klimaat 2019-2024:

- SD 2. Ambitieus en realistisch klimaatbeleid voor de periode 2021-2030

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het advies van inspectie van Financiën werd verkregen op 23 juni 2023.
Het begrotingsakkoord werd verkregen op 2 oktober.

//

2. INHOUD

1 Situering

Op 11/09/2020 werd door de Vlaamse Regering de visienota met betrekking tot de cofinanciering van middelen uit het Vlaams Klimaatfonds goedgekeurd (VR2020 1109 DOC.0985/1BIS, later gewijzigd door de visienota van 29/10/2021 (VR2021 2910 DOC.1220/1BIS). Omtrent de verdeling van de in het Vlaams Klimaatfonds beschikbare middelen werd door de Vlaamse Regering een beslissing genomen op 18/12/2020 (VR 2020 1812 MED.0431/1BIS), 17/12/2021 (VR 2021 1712 MED. 0459/1BIS) en 25/02/2021 (VR 2022 2502 MED.0073/1BIS).
Deze nota betreft de gedetailleerde aanvraag voor cofinanciering voor de maatregel rond warmtepomppremies voor een totale cofinanciering uit het VKF van 10.964.795 euro, te weten 2 miljoen euro initieel voorzien voor deze maatregel, 1,4 miljoen euro uit de mededeling van 18/12/2020 initieel bestemd voor het Actieplan mobiliteit en gebouwen, en 7.564.795 euro uit het budget voor de maatregel 'Versterkt beleid voor groene warmte'.

Het besluit van 4 februari 2022 tot oprichting van een uniek loket voor de aanvraag en behandeling van bepaalde woon- en energiepremies wijzigde artikel 6.4.1/1/1 en artikel 6.4.1/5/1 van het Energiebesluit van 19 november 2010. De premies voor warmtepompen werden zo een onderdeel van de Mijn VerbouwPremie en moeten via het uniek loket worden aangevraagd. Artikel 6.4.1/1/1 van het Energiebesluit vermeldt per type warmtepomp het premiebedrag waarop men aanspraak kan maken voor residentiële gebouwen. Artikel 6.4.1/5/1 van het Energiebesluit doet hetzelfde voor warmtepompen in niet-residentiële gebouwen. Deze wijziging bracht ook een verhoging van de premies voor hybride en lucht-waterwarmtepompen met zich mee.

Naar aanleiding van de Oekraïnecrisis besliste de Vlaamse Regering op 20 mei 2022 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010 en het besluit van de Vlaamse Regering van 4 februari 2022 tot oprichting van een uniek loket voor de aanvraag en behandeling van bepaalde woon- en energiepremies en tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010 en het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021, wat betreft flexibiliteit en renovatie- en energiepremies tot een bijkomende verhoging van de premie voor hybride en lucht-waterwarmtepompen voor eindfacturen vanaf 1 januari 2022 tot en met 31 december 2023.

In het Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juni 2023 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2006 betreffende het onderhoud en het nazicht van centrale stooktoestellen voor de verwarming van gebouwen of voor de aanmaak van warm verbruikswater, het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, het Energiebesluit van 19 november 2010 en het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning is opgenomen dat de verhoging wordt verlengd voor aanvragen tot en met 31 december 2025 met eindfacturen vanaf 1 januari 2022.

2 Context

De premies voor warmtepompen zijn sinds 1 juli 2022 onderdeel geworden van de Mijn VerbouwPremie. De geothermische, de lucht/lucht-, de lucht/water- en de hybride lucht/water-warmtepompen komen in aanmerking voor de premie. De wettelijke basis voor deze premies is te vinden in artikel 6.4.1/1/1 en 6.4.1/5/1 van het Energiebesluit van 19 november 2010.

Elke eigenaar en investeerder in bestaande woon- en niet-woongebouwen komt in aanmerking voor een premie voor het plaatsen van een nieuwe warmtepomp. Bij een gemeenschappelijke warmtepomp die dient voor meerdere appartementen van een appartementsgebouw komt de premie toe aan de vereniging van mede-eigenaars of aan de investeerder voor het volledige gebouw. De premie geldt enkel voor investeringen in gebouwen die voor 2014 zijn aangesloten op het elektriciteitsdistributienet of die vanaf 2014 zijn aangesloten op het elektriciteitsdistributienet en waarvoor de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen meer dan vijf jaar voor de datum van de eindfactuur werd verleend, die voldoen aan de van toepassing zijnde EPB-eisen en waarvoor de EPB-aangifte tijdig is ingediend.

De premie kan slechts om de 10 jaar worden verkregen, waarbij ook eerdere premies van Fluvius voor warmtepompen meetellen. Verder moet de warmtepomp instaan voor ruimteverwarming, eventueel in combinatie met de productie van sanitair warm water en zwembadverwarming. De lucht/water warmtepomp moet de enige centrale verwarming voor het gehele gebouw zijn en de installatie of validatie van de installatie van de warmtepomp moet gebeuren door een Rescert-installateur.

De Mijn VerbouwPremie kan worden aangevraagd voor facturen of delen van facturen waarvoor nog geen renovatiepremie of premie bij Fluvius werd toegekend. Op de aanvraagdatum van de premie mogen de facturen maximaal twee jaar oud zijn. De hoogte van de premie hangt af van de aard van het gebouw, van wie de premie aanvraagt en van het type van de warmtepomp. Voor (hybride) lucht-waterwarmtepompen werd de premie sinds 2022 fors verhoogd voor alle aanvragers. Specifiek voor eigenaar-bewoners uit de laagste inkomensgroep of verhuurder aan een sociaal verhuurkantoor werden de premies voor alle types van warmtepompen fors opgetrokken met 60% ten opzichte van de basispremie, daar waar dit voorheen slechts een verhoging met 20% betrof. Daarnaast zijn er verhoogde premies voor huishoudelijke aansluitingen op het net met uitsluitend nachttarief en voor wie de elektrische verwarming in een volledige woning vervangt door een warmtepomp of van wie de woning/het gebouw zich bevindt in een gebied waar aansluiting op het aardgasnet onmogelijk is.

Het doel van de maatregel is om de vraag naar fossiele brandstoffen voor verwarming in Vlaamse gebouwen te verminderen en zo bij te dragen aan de doelstellingen uit de beleidsnota Energie 2019-2024 en de beleidsnota Klimaat 2019-2024.

3 Toelichting sjabloon cofinanciering

Onderstaand vindt u de synthese van de berekende cofinanciering op basis van het sjabloon VKF-cofinanciering voor de maatregel warmtepomppremies.

Er werd op basis van premieaanvragen in het verleden via Fluvius en de premieaanvragen via de Mijn VerbouwPremie sinds 1 oktober 2022 een inschatting gemaakt van de verdeling van de goed te keuren premieaanvragen per type van warmtepomp, per doelgroep en per reden voor een eventuele verhoogde premie (type warmtepomp, uitsluitend nachttarief, vervanging van elektrische verwarming of een woning gelegen in een gebied waar aardgasaansluiting niet mogelijk is).
Het investeringsbedrag per type van warmtepomp is de mediaan van de factuurbedragen van de goedgekeurde premieaanvragen sinds 2021.
Bij de berekening van de kostenefficiëntie werd uitgegaan van het aantal premies voor warmtepompen aangevraagd in de periode oktober 2022 – december 2024.

Berekening van de maximale cofinanciering vanuit het Vlaamse Klimaatfonds			
(De berekening gebeurt automatisch op basis van de gegevens op het invulformulier)			
Maatregel:	Verhoging warmtepomp premies		
Aanvragende entiteit:	VEKA		
Parameter	***Uitleg***	**Eenheid**	**Waarde**
Investeringskost Vlaamse/lokale Overheid		euro	40.393.179,45
Investeringskost totaal		euro	170.956.687,50
Hefboom	*investeringskost totaal / investeringskost Vlaamse/lokale overheid*		4,23
Jaarlijkse nettobesparingen		euro	55.351,90
Levensduur		jaar	15,00
Totale nettobesparingen	*jaarlijkse nettobesparingen * levensduur*	euro	830.278,56
Totale kosten	*investeringskost totaal - totale nettobesparingen*	euro	170.126.408,94
Terugverdientijd	*investeringskost totaal / jaarlijkse nettobesparingen*	jaar	3.088,54
BKG-reductie		ton CO2eq	753.669,93
BKG-reductie LULUCF		ton CO2eq	0,00
BKG-reductie totaal		ton CO2eq	753.669,93
Maatschappelijke kostenefficiëntie	*totale kosten / BKG-reductie totaal*	euro/ton CO2eq	225,73
Overheids-kostenefficiëntie	*investeringkost Vlaamse/lokale Overheid / BKG-reductie totaal*	euro/ton CO2eq	53,60
Cofinanciering bij onbekende kostenefficiëntie			0%
Maximaal cofinancieringspercentage o.b.v. overheids-kostenefficiëntie			60%

De VKF-middelen zullen worden aangewend voor de premies die worden toegekend in de periode 1 oktober 2022 tot en met 31 december 2024. Verdere details zijn terug te vinden in het VKF-sjabloon voor deze maatregel.

Op basis van het sjabloon (bijlage 1) werden de volgende ramingen gemaakt:
De berekende overheidskostenefficiëntie bedraagt 53,60 euro/ton CO_2. Het maximale cofinancieringspercentage dat door het Klimaatfonds kan worden toegekend o.b.v. het huidige bestedingskader bedraagt o.b.v. deze kostenefficiëntie 60%. Dezelfde berekening zou volgens het oude bestedingskader uit 2021 een maximale cofinanciering van 35% opleveren.

De beschikbare middelen vanuit het VKF bedragen 10.964.795 euro en vertegenwoordigen maximaal 60% van het benodigde budget aan overheidsinbreng. Hiertegenover staat een inbreng van minimaal 40% andere Vlaamse middelen, te weten minimaal 7,31 miljoen euro. Dit bedrag zal worden gecofinancierd door de relance-middelen (VV006), RePowerEU middelen en de energiecrisisprovisie, volgens de volgende verdeling:

- Er is 2,4 miljoen per jaar nodig voor het behoud van de verhoogde lucht-waterwarmtepomppremie (= meerkost). De financiering zal gebeuren via RepowerEU en/of het Energiefonds. Voor aanvragen ingediend in 2024 wordt naar verwachting 75% (1,8 miljoen euro) besteed in 2024 en 25% (0,6 miljoen euro) in 2025.
- In 2023 wordt de meerkost van de verhoogde premies voor gewone en hybride lucht-waterwarmtepompen voor minimaal 1,66 miljoen euro vergoed vanuit de

Energiecrisisprovisie[1], die werd genomen naar aanleiding van de genomen maatregelen in 2022 om de woningrenovatie te versnellen als antwoord op de stijgende energieprijzen in de reguliere kredieten werd ingeschreven.
- Minstens 3,25 miljoen euro, over de periode 2023-2024 uit de relancemiddelen (VV006).

De uitgaven voor de premies voor warmtepompen worden voor aanvragen ingediend in 2022, 2023 en 2024 op basis van de huidige stand van zaken **geraamd** op 40 miljoen euro. Hiervan wordt volgens de huidige prognose 13 miljoen euro uitbetaald in 2023, 22 miljoen euro in 2024 en 5 miljoen euro in begrotingsjaar 2025. Uiteraard zullen in 2025 daar bovenop nog dossiers met aanvraagdatum 2025 worden uitbetaald.

Gelet op de raming van ca. 40 miljoen euro zal de cofinanciering aanzienlijk meer bedragen dan de 7,31 miljoen euro. Het werkelijke aandeel van de VKF-financiering zal een stuk minder dan 60% bedragen.

De Inspectie van Financiën vraagt in haar advies van 23/06/2023 om in de nota een meer gedetailleerde raming van aanrekening premies op de 180 miljoen euro beschikbare middelen, en een inschatting van het aantal te verwachten premies voor de lucht-waterwarmtepompen. De nota werd in die zin aangepast:
- Een herberekening van het aantal te verwachten premies voor warmtepompen, afgekapt op de aanvraagperiode okt'22-dec'24. Dit wijzigt de aantallen premies, maar niet de kostenefficiëntie. Het aantal verwachte premies voor lucht-waterwarmtepompen wordt ingeschat op ca. 3.560/jaar.
- Een uitsplitsing van de cofinanciering over de verschillende beschikbare middelen (zie hierboven). Dit is niet beperkt tot de relancemiddelen.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Voor de maatregel warmtepomppremies wordt vanaf 2023 10.964.795 euro gereserveerd op het Vlaams Klimaatfonds.

Het advies van de Inspectie van Financiën is toegevoegd als bijlage 2.

B. ESR-TOETS

De verwachte spreiding van de uitgaven alsook de ESR-impact ziet er als volgt uit:

				ESR-uitgaven:					
	VKF	[entiteit]	Totaal	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2 026**	**2027**
Warmtepomppremies VAK	11 mio euro	VEKA	11 mio euro		11 mio euro				
Warmtepomppremies VEK	11 mio euro	VEKA	11 mio euro		8 mio euro	3 mio euro			
Totaal									

[1] QE0-1QEX2KM-PR PROVISIE VERSNELLING WONINGRENOVATIE EN HERNIEUWBARE ENERGIE

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

De Mijn VerbouwPremie is een REG-openbaredienstverplichting die wordt opgelegd aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders. De uitgekeerde premies worden beschouwd als financiële openbaredienstverplichting. Om de energiefactuur voor gezinnen en ondernemingen zoveel mogelijk te ontlasten, wordt in de mate van het mogelijke voorzien in een terugbetaling van de uitgekeerde premies aan de netbeheerders. De vergoedingen worden aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders toegekend, zoals beschreven in artikel 6.4.1/12 van het Energiebesluit. In de praktijk zullen de elektriciteitsdistributienetbeheerders per kwartaal worden vergoed voor de effectieve premieuitgaven.

Jaarlijks zal over de voortgang en de gerealiseerde emissiereducties van de maatregelen gefinancierd vanuit het VKF worden gerapporteerd aan de Vlaamse Regering volgens de timing en voorwaarden die door het VEKA worden bepaald.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- haar goedkeuring te hechten aan de reservering van het voorgestelde budget van 10.964.795 euro in het Vlaams Klimaatfonds ter cofinanciering van de warmtepomppremies in het kader van Mijn VerbouwPremie.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

Bijlagen:

1. Sjabloon voor de berekening van de maximale cofinanciering vanuit het Vlaams Klimaatfonds
2. Advies Inspectie van Financiën
3. Begrotingsakkoord